

СОЦІАЛЬНА ФІЛОСОФІЯ ТА ФІЛОСОФІЯ ІСТОРІЇ SOCIAL PHILOSOPHY AND PHILOSOPHY OF HISTORY

УДК 130.2:004.08 [7.02]

DOI <https://doi.org/10.32782/hst-2024-21-98-01>

ФІЛОСОФСЬКО-АНТРОПОЛОГІЧНІ КОНЦЕПТУАЛІЗАЦІЇ ТЕХНІЧНОЇ ТВОРЧОСТІ: ВІД ФІЛОСОФІЇ НІМЕЦЬКОГО ІДЕАЛІЗМУ ДО ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ

ОЛЕКСАНДР, БАКУМЕНКО¹

Анотація

У статті досліджено філософсько-антропологічні концептуалізації технічної творчості в філософії німецького ідеалізму та її подальші рефлексії та модифікації в цифровому суспільстві. Метою даної статті є комплексне дослідження технічної творчості у сучасних контекстах цифрового суспільства з урахуванням її філософсько-антропологічних концептуалізацій, здійснених у філософії німецького ідеалізму, яка визначила гуманістичні вектори розвитку і розуміння технічної творчості від часів промислової революції до сьогодення. Завдання дослідження: проаналізувати розуміння технічної творчості у оптиках філософії німецького ідеалізму; виявити гуманістичний потенціал технічної творчості; з'ясувати її можливості у цифровому суспільстві. Обґрунтовано методологічну доцільність звернення до НКФ в межах даного дослідження. Також доведено, що репрезентації технічної творчості в культурі є багатовимірними і майже невичерпними, які засвідчують еволюцію технічного ставлення людини до світу від Античності до сучасних її модифікацій. Теоретико-методологічну базу дослідження складають такі методи – антропологічної редукції, антропологічної інтерпретації, системний аналіз та міждисциплінарний підхід. Особливе значення мали концептуалізовані В. Воронковою і В. Нікітенко поняття «цифрової людини», «цифрової гуманітаристики» та «цифрової філософії». Доведено, що в межах ідейних і духовних прозрінь доби Просвітництва та завдяки представникам німецького ідеалізму було визначено роль технічної творчості у бутті людини та закладено теоретичні підвалини подальших філософсько-антропологічних концептуалізацій технічної творчості. Здійснено опис розуміння людини класиками німецької філософії, можна стверджувати, що людина як духовна і культурна істота, коли займається технічною творчістю, реалізує свою природну здатність до самоздійснення. У певному сенсі посилює оптимістичне бачення ролі технічної творчості у визначенні передумов прогресу. Окреслено можливості, відкритість та оптимістичні настрої сучасного суспільства до розвитку високих технологій та інновацій, що, безумовно, потребує глибокого філософського переосмислення ролі техніки в людському житті.

Ключові слова: технічна творчість, комунікація, німецький ідеалізм, етика, технологічний, філософсько-антропологічний, цифрове суспільство, ШІ.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Сучасна людина не уявляє своє життя за межами світу технологій та техніки як у повсякденні, так і у світі праці. Не випадково, останнім часом дискурси щодо місця людини у світі все частіше переносяться у площину нового мислення, яке зосереджене на пошуках відповіді на питання, які науки та технології є найбільш ключовими у зміні її органіки та когнітивних здібностей. Скажімо, які саме відбулися світоглядні зміни, котрі спричинили модифіка-

ції технічної творчості на шляху від «механічної людини» Р. Декарта до «цифрової людини» сучасної доби. Само собою постає питання в дусі Канта, Фіхте, Гегеля і Маркса, що є запорукою прогресу. Тож, коли йде мова про передумови комфортного життя, вагомою складовою якого є миттєвий доступ до знань з усього світу завдяки кліку у Google-пошуку, варто замислитися наскільки інакше виглядає світ завдяки технічній творчості.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, з яких започатковано розв'язання даної проблеми і на які спирається автор. Технічна творчість завжди знаходилася в центрі уваги філософського мислення від Античності до її постіндустріального розуміння в рамкових умовах цифрового суспільства. серед сучасних

¹ Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди (Харків, Україна)
E-mail: oleksandr.bakumenko@gmail.com
ORCID ID: <http://orcid.org/0009-0001-4569-9893>

західних дослідників – В. Байнум, Ю. Норберг, Д. Олтрейд, Н. Кетрін Хейз, Н. Фергюсон, Р. Фрідман та ін. ця тема є надзвичайно актуальною для українських дослідників у галузі філософії техніки, цифрової філософії, етики, філософської антропології та філософії культури й навіть філософії освіти. Варто відзначити праці В. Воронкової, С. Доценко, В. Нікітенко, М. Култаєвої, С. Корнієнко, О. Шульги, О. Яценко та ін.

Останнім часом в українському літературному просторі відбувається творче переосмислення життєтворчості провідних інтелектуалів і науковців попередньої доби. Тут варто зазначити п'єсу А. Павліченко «На каву з Айнштайном» (Павліченко А., 2023).

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми, котрим присвячується означена стаття. Репрезентації технічної творчості в культурі є багатовимірними і майже невичерпними, засвідчують еволюцію технічного ставлення людини до світу та самої себе від Античності до сучасних її модифікацій. Саме тому варто здійснити комплексне дослідження технічної творчості у сучасних контекстах цифрового суспільства з урахуванням її філософсько-антропологічних концептуалізацій, здійснених у філософії німецького ідеалізму, яка визначила гуманістичні вектори розвитку і розуміння технічної творчості від часів промислової революції до сьогодення.

Методологія дослідження. Поєднання філософсько-антропологічного та етико-прагматичного підходів до дослідження технічної творчості дозволяє розширити розуміння даної проблематики, інтегруючи досвід осмислення технічної творчості в філософії німецького ідеалізму, вироблені ними морально-етичні настанови у контексті сучасного цифрового суспільства, обрії якого окреслені технологіями штучного інтелекту. Теоретико-методологічні засади дослідження «цифрової людини», «цифрової гуманітаристики» та «цифрової філософії» розроблено в праці В. Воронкової та В. Нікітенко. На думку авторок процес взаємодії цифрової людини і цифрового суспільства відбувається завдяки технологіям, що робить нагальною потребу «формування нових цінностей людини» (Воронкова В., Нікітенко В., 2022, с. 9.).

Об'єктом дослідження є технічна творчість та її способи репрезентації.

Предметом дослідження є людиновимірність технічної творчості.

Метою даного дослідження є виявлення гуманістичного потенціалу технічної творчості в окреслених темпоральних рамках.

Завдання дослідження: проаналізувати розуміння технічної творчості у оптиках філософії німецького ідеалізму; виявити гуманістичний потенціал технічної творчості; з'ясувати її можливості у цифровому суспільстві.

Виклад основного матеріалу дослідження з обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Проблема технічної творчості, хоча й не є явною, наскрізна у філософії німецького ідеалізму, в центрі уваги якої інтерпретації та фундаментальне дослідження форм всезагальності, зокрема І. Кант та Й. Фіхте розглядали як форми мислення, а Г. Гегель та Ф. Шелінг як форми дійсності. Кант, якого справедливо називають філософом абстрактної універсальності, висунув умови за яких можливий, пошук нових форм людського життя, поєднання раціональних і чуттєвих форм пізнання, свобода та творчість індивідів. Опозиція між індивідуальним і всезагальним у кантівській філософії знімається моральним імперативом, якого повинен дотриматися кожний, тоді індивідуальні цілі індивіда, співпадатимуть з загальною метою, іншими словами – суб'єкт мусить взяти відповідальність на себе у виконанні всезагального морального наказу. Гегель також не звертається до визначення опозиції між «абстрактними» та «конкретними» універсаліями, посилаючись на «хитрощі розуму».

Пропонуючи творче бачення науки та науковця Й. Фіхте подібно до Канта вважає, що людина має здатність і свободу виявляти свої творчі сили. Тож, беручи до уваги розуміння людини класиками німецької філософії, можна стверджувати, що людина як духовна і культурна істота, коли займається технічною творчістю, реалізує свою природну здатність до самоздійснення. У певному сенсі посилює оптимістичне бачення ролі технічної творчості у визначенні передумов прогресу. Як зазначає Ю. Норберг, технічний прогрес дозволить підвищити ефективність освіти і, відповідно, прискорити темп інновацій (Норберт Ю., с. 5).

Однак, специфіка технічної творчості полягає в тому, вона з одного боку має великий люфт свободи у вигляді креативності та безмежної фантазії та уяви як антропологічної передумови, а з іншого – технічна творчість постійно повинна доводити свою суспільну доцільність та релевантність у суспільстві та відповідність духу часу.

Отже, технічна творчість є історично визначеною. Скажімо, якщо у добу Середньовіччя технічна творчість знаходилася під пильним оком церкви і, цілком зрозуміло, зазнавала утиску з боку офіційних ідеологічних доктрин, то доба Просвітництва, яка сприяла становленню ранньоіндустріальних суспільств в Європі, напроти поширювала доктрину щодо унікальності людської творчості та її здатності створювати різноманітні технічні пристрої як hardware так і software. Постійні спроби, осмислення винятковості Людини-творця, яка здатна не тільки пізнавати світ, але й активно перетворювати його у відповідності до суспільних запитів, лише тільки завдяки результатам власної творчості, призвели до широкого наукового і суспільного обговорення результатів технічної творчості. Зокрема, можна пригадати першу всесвітню промислову виставку в Англії в 1851 року, яка відбулася у Кришталевому палаці, роль якої у прогресі людства неодноразово переосмислювалася (Мортімен, 2021).

Варто зазначити, що посилення суспільної релевантності до технічної творчості однаковою мірою як надавало їй більше свободи та шансів на втілення в матеріальних речах, та і результати її творчості викликали бурхливі обговорення та дискусії – від ейфорії прийняття до радикального заперечення.

Відтворюючи історичну логіку Г. Гегеля у тогочасних суспільних контекстах, можна стверджувати, що технічний прогрес становиться невід'ємною частиною розвитку об'єктивного духу – сфери людської культури та суспільних інституцій. Згідно з його концепцією подорожі Абсолютного духу, технічний розвиток є необхідним моментом діалектичної взаємодії природи і духу. Проявивши певну уяву, можна реконструювати гегелівські рефлексії технічної творчості. Спочатку людина як духовна істота протистоїть природі як чомусь зовнішньому, підкорюючи та пізнаючи її за допомогою техніки. Однак з часом, вже на стадіях досягнення вищих щаблів самопізнання, людський дух все більше звільняється від природної стихійності, підноситься над власними технічними творіннями. Людина самореалізовується, коли створює технічні винаходи, розгортаючи свій технічний потенціал, проектуючи свою внутрішню духовну сутність у зовнішній світ.

Однак треба зазначити, що існує відповідна залежність розвитку технічної творчості від рівня комунікативної культури в суспільстві. Годі вже

й казати про рівень сприйняття продуктів технічної творчості у той час, якщо у сучасну постіндустріальну добу технічні прориви викликають у деяких людей страх та абсолютне неприйняття технічних інновацій. Так само й за часів Канта, Гегеля, Фіхте та Шелінга розквіт технічної творчості викликав суспільне занепокоєння, а чи не шкодять її результати людині. Як слушно зазначив Н. Фергюсон: «суміш філософії Гегеля, що зображувала історичний процес як діалектичний, та політекономії Рікардо, яка стверджувала зниження віддачі капіталу та «залізний» закон низьких заробітних плат, марксизм спрямував обурення Карлайла проти індустріальної економіки, замінивши ностальгію на утопію» (Фергюсон, с. 274).

Це відповідно висунуло вимогу апробації кінцевого результату технічної творчості у комунікації. Публічні обговорення переносились в етичну площину, що визначило посилення інтересу до етики І. Канта. Візьму на себе сміливість стверджувати, що технічну творчість Кант розглядає як синтез апіорних знань і емпіричного досвіду. Це підкреслює важливість теоретичних знань та практичних навичок у створенні технічних об'єктів. Як на мій погляд, то саме Кант показує що людина яка творить проходить повинна проходити три стадії його становлення: причинність, свобода і автономія та синтез знань і досвід. Філософ розрізняє між природною причинністю та причинністю, спрямованою на мету, яку він пов'язує з діяльністю людини. Технічна творчість, у цій оптиці, є формою цільової причинності, де людина діє відповідно до задалегідь визначених цілей і планів. В цій уявній полеміці з Кантом варто звернутися й до праці психолога та фахівця з питань мотивації людини Р. Фрідмана «Розгадка геніальності», він як на мене цілком в традиції Канта, робить вже далеко не першу спробу в історії людства, «вхопити» як працює інженерія ідей (Фрідман, 2022).

Так, І. Кант підкреслює значення свободи і автономії у творчій діяльності. Наполягає, що технічна творчість виявляє здатність людини діяти незалежно від зовнішніх детермінант, що відображає її моральну автономію оскільки вона передбачає вільний вибір засобів для досягнення цілей. У цьому контексті технічна творчість є не просто процесом виробництва, але й моральною діяльністю, яка підпорядковується етичним принципам. Фрідман Р. розширює Кантівське розуміння здатності людини до технічної творчості до

поняття контекстуальної відповідності. Зокрема, він наголошує на тому, що «Цей останній фактор, контекст, буває особливо хитрим», – тож саме тому, – «треба чогось більшого, ніж правильна формула. Потрібна правильна формула для правильної людини в правильному контексті» (Фрідман, 2022, с. 73). Цим пояснюється й звинувачення у богохульстві та ересі Д. Бруно та Г. Галілея, наукові відкриття яких виходили за межі часу. Такі історичні факти доводять, що в той чи інший період у суспільній свідомості відображується відкритість/закритість людини до інновацій, а здатність до технічних і технологічних проривів надійно ховається під ковдрою ірраціональних, містичних та демонічних світовиявлень (Лівіо, 2022).

Зауважу, що Кантівські етичні настанови особливо актуально звучать в наш час. Тож спробуємо здійснити герменевтичну проекцію ідей Канта на нашу реальність. Тут основним для нас буде питання гуманізму, яке має вирішальне значення для технонаукових концепцій сучасності, в сенсі Н. Кетрін Хейлз: «як зберегти головні риси самостійності та індивідуальності, не вириваючи їх при цьому з рамок доби Декарта та Просвітництва» (Хейлз Н. Кетрін, с. 180). Це дає всі підстави стверджувати, що технічна творчість, на відміну від мистецької потребує аксіологічної процедури розрізнення між технікою «для життя» та «руйнівною» технікою. Також варто долучити до цього уявного дискурсу думку К. Райнгарда, який стверджує: «техніка викликає страждання і через це має розглядатись також в рамках естетичної патології» (Райнгард К 1994, с. 91).

Сучасне суспільство, позначене безпрецедентною інформатизацією, розвитком високих технологій та інновацій, вимагає глибокого філософського переосмислення ролі техніки в людському житті. Зокрема, в західноєвропейському філософсько-антропологічному дискурсі такі переосмислення відбулися з приводу ствердження дигітального суспільства, як діалог з працями Г. Андерса, М. Кастельса, М. Маклюєна, В. Рюгемера та ін. Як пише М. Култаєва: «проникнення Дигітально суцього до підвалин людського буття породжує homo digitalis – людину, яка зручно облаштувалася у симулякрах, відокремлюючись від реально існуючого світу» (Култаєва, 2020, с. 11). З одного боку, стрімкий технічний поступ створює загрози відчуження людини від її творчої сутності та перетворення на пасивного спостерігача/споживача технологічних процесів. З іншого – активне залу-

чення до технічного творення, зокрема у формі розробки програмного забезпечення чи дизайну людино-машинних інтерфейсів, відкриває нові можливості для вияву людської креативності та самореалізації. Висуваючи прогнози щодо майбутнього Олтрейд Д. підкреслює, що нас чекає покращення технологій і робототехніки, а головне злиття мозку людини і технологій (Олтрейд, 2021, С. 337-351).

Варто взяти до уваги надсучасні технологічні прориви ШІ. На мою думку, дослідження у сфері штучного інтелекту (ШІ) та автономних систем знаходять перетин з кантівськими ідеями про цільову причинність та автономію. ШІ системи можуть самостійно приймати рішення на основі запрограмованих алгоритмів, що було показано в ідеї цільової причинності у Канта. Кантівське розуміння автономії, як раз може бути пов'язано з розробками автономних системи, здатних діяти незалежно від людського втручання. Також вважаю, що контексті кантівського синтезу знань і досвіду можна розглядати кіберфізичні системи, що поєднують фізичні процеси з цифровими технологіями. Ці системи використовують дані з фізичних сенсорів і обробляють їх за допомогою цифрових алгоритмів, що дозволяє створювати складні технічні рішення. Як приклад, кантівська ідея моральної автономії набуває особливого значення у формулюванні концепції антропоцену, яка аналізує вплив людської діяльності на глобальні екосистеми.

Слід зазначити, що сучасні дослідження у сфері штучного інтелекту, кіберфізичних систем та антропоцену підтверджують актуальність цих філософських концепцій і демонструють, як ідеї Канта та його послідовників можуть бути застосовані. Лише утверджуючи свою автономну моральну позицію, людина здатна задавати гуманістичний вектор технічної творчості.

Безперечно, треба пам'ятати про кантівський наголос на розумі як джерелі творчої діяльності та його застереження щодо технократизму, які з розвитком суспільства, набувають нового звучання. Сучасні технології мають не підпорядковувати людину своїй внутрішній логіці, а слугувати їй засобом для досягнення вищих особистісних і суспільних цілей. З одного боку, створення «розумних машин», здатних виконувати складні розумові операції, реалізує давню мрію людства про розширення своїх пізнавальних та креативних можливостей за допомогою техніки. З іншого – постає низка етичних питань щодо статусу, автономії та «моральної натурі» штучного інтелекту.

Отже, дотримуючись кантівського морального імперативу, необхідно задати собі такі запитання: чи можуть системи ШІ, створені людиною, фактично розділяти нашу розумну природу; чи здатні вони до справжньої моральної автономії та вільного волевиявлення; чи варто надавати їм такі ж права та привілеї, якими наділені люди.

Висновки з дослідження і перспективи подальших розвідок у цьому напрямі.

Таким чином, в межах ідейних і духовних прозрінь доби Просвітництва та завдяки представникам німецького ідеалізму було визначено

роль технічної творчості у бутті людини та закладено теоретичні підвалини подальших філософсько-антропологічних концептуалізацій технічної творчості. Дотримання етики відповідальності забезпечить від спокус одномірного, технократичного підходу до штучного інтелекту, де ШІ розглядається у якості потужного інструменту обчислення та оптимізації інформації. Використовуючи у практичній діяльності «розумні машини» необхідно завжди пам'ятати про ті загрози, які винахід може принести своєму винахіднику, більш ширше – існуванню людства.

Список використаних джерел

- Воронкова В. Г., Нікітенко В. О. Філософія цифрової людини і цифрового суспільства: теорія і практика: монографія / В. Г. Воронкова, Львів-Торунь: Liha-Pres, 2022. 460 с.
- Култаєва М. Homo digitalis, дигітальна культура і дигітальна освіта: філософсько-антропологічні і філософсько-освітні розвідки. *Філософія освіти*. 2020. № 1. С. 8–36.
- Лівіо М. (2022). Галілей і заперечники науки / пер з англ. О. Бойко. Київ: Вид. група КМ-Букс, 288 с.
- Мортімен І. Століття змін. Яке століття бачило найбільше змін і чому це важливо для нас / пер. з англ. Я. Малишко. Харків: Вид-во «Ранок»: Фабула, 2021. 448 с.
- Норберт Ю.. Прогрес. Десять причин з нетерпінням чекати на майбутнє. Пер. з англ. Н. Мельник. Харків: Фоліо; К.: БО «БФ Центр вільної економіки ім. Кахі Бендукідзе», 2019. 188 с.
- Олтрейд Д. Нове мислення. Від Айнштейна до штучного інтелекту: наука і технології, що змінили світ. Пер. з англ. І. Возняк. Х.: Віват, 2021. 368 с.
- Павліченко А. На каву з Айнштейном: п'єса. Київ: видавництво Ліра-К., 2023. 80 с.
- Рьод В. Шлях філософії з XVII по XIX століття / пер. з нім. В. Терпецького, О. Ведрова. Київ: Дух і Літера, 2009. 388 с.
- Фергюсон Н. (2023). Як Захід став успішним. Пер. з англ. В. Циба. Київ: Наш формат, 2023. 448 с.
- Фрідман Р. Розгадка геніальності. Як працює інженерія ідей. Пер. з англ. А. Дудченко. Київ: Лабораторія, 2022. 256 с.
- Хейлз Кетрін Н. Як ми стали постлюдством: Віртуальні тіла в кібернетиці, літературі та інформації. Пер з англ. Київ: Ніка-Центр, 2023. 426 с.
- Яценко О. Д. Метафізика культури: від онтології до технології, від реальності до віртуальності. Київ: Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова. 2020. 353 с.
- Knodt Reinhard. Ästhetische Korrespondenzen. Denken im technischen Raum. Stuttgart: Reclam, 1994.

References

- Voronkova, V. H., & Nikitenko, V. O. (2022). Philosophy of the digital human and digital society: Theory and practice [Філософія цифрової людини і цифрового суспільства: теорія і практика]. Lviv-Torun: Liha-Pres.
- Kultaieva, M. (2020). Homo digitalis, digital culture, and digital education: Philosophical-anthropological and philosophical-educational explorations [Homo digitalis, дигітальна культура і дигітальна освіта: філософсько-антропологічні і філософсько-освітні розвідки]. Philosophy of Education [Філософія освіти], 1, 8–36.
- Livio, M. (2022). Galileo and the Science Deniers [Галілей і заперечники науки] (O. Boiko, Trans.). Kyiv: KM-Books Group.
- Mortimer, I. (2021). The Century of Change: Which century saw the greatest changes and why it matters for us [Століття змін. Яке століття бачило найбільше змін і чому це важливо для нас] (Y. Malishko, Trans.). Kharkiv: Ranok Publishing House: Fabula.
- Norbert, J. (2019). Progress: Ten reasons to look forward to the future [Прогрес. Десять причин з нетерпінням чекати на майбутнє] (N. Melnyk, Trans.). Kharkiv: Folio; Kyiv: Bendukidze Free Market Center.
- Olthrade, D. (2021). New Thinking: From Einstein to Artificial Intelligence: Science and technologies that changed the world [Нове мислення. Від Айнштейна до штучного інтелекту: наука і технології, що змінили світ] (I. Vozniak, Trans.). Kharkiv: Vivat.
- Pavlichenko, A. (2023). Coffee with Einstein: A Play [На каву з Айнштейном: п'єса]. Kyiv: Lira-K.
- Röd, W. (2009). The Path of Philosophy from the 17th to the 19th Century [Шлях філософії з XVII по XIX століття] (V. Terpetskyi & O. Viedrov, Trans.). Kyiv: Dukh i Litera.

Ferguson, N. (2023). *The West and the Rest: Why the West succeeded and what it means for the world* [Як Захід став успішним] (V. Tsyba, Trans.). Kyiv: Nash Format.

Friedman, R. (2022). *The Genius Puzzle: How the engineering of ideas works* [Розгадка геніальності. Як працює інженерія ідей] (A. Dudchenko, Trans.). Kyiv: Laboratory.

Hayles, K. N. (2013). *How We Became Posthuman: Virtual Bodies in Cybernetics, Literature, and Informatics* [Як ми стали постлюдством: Віртуальні тіла в кібернетиці, літературі та інформації]. Kyiv: Nika-Center.

Yatsenko, O. D. (2020). *The Metaphysics of Culture: From Ontology to Technology, From Reality to Virtuality* [Метафізика культури: від онтології до технології, від реальності до віртуальності]. Kyiv: Dragomanov National Pedagogical University Publishing House.

Knodt, R. (1994). *Ästhetische Korrespondenzen: Denken im technischen Raum*. Stuttgart: Reclam.

OLEKSANDR, BAKUMENKO – Graduate Student of the Department of Philosophy

H.S. Skovoroda Harkiv National Pedagogical University (Kharkiv, Ukraine)

E-mail: oleksandr.bakumenko@gmail.com

ORCID ID: <http://orcid.org/0009-0001-4569-9893>

PHILOSOPHICAL-ANTHROPOLOGICAL CONCEPTUALIZATIONS OF TECHNICAL CREATIVITY: FROM GERMAN IDEALISM TO ARTIFICIAL INTELLIGENCE

Abstract

The article explores philosophical-anthropological conceptualizations of technical creativity in the philosophy of German idealism and its subsequent reflections and modifications in the digital society. The aim of this article is a comprehensive study of technical creativity in the contemporary contexts of digital society, taking into account its philosophical-anthropological interpretations developed in the philosophy of German idealism, which defined the humanistic vectors of understanding and development of technical creativity from the Industrial Revolution to the present. Research objectives: to analyze the understanding of technical creativity in the optics of the philosophy of German idealism; to identify the humanistic potential of technical creativity; to find out its possibilities in the digital society. The methodological relevance of employing the New Kantian Framework (NKF) within the scope of this research is substantiated. It is also demonstrated that representations of technical creativity in culture are multidimensional and nearly inexhaustible, revealing the evolution of humanity's technical relationship with the world from Antiquity to its modern transformations. The theoretical and methodological basis of the study comprises methods such as anthropological reduction, anthropological interpretation, systems analysis, and an interdisciplinary approach. Special significance is attributed to the concepts of «digital human,» «digital humanities,» and «digital philosophy,» as conceptualized by V. Voronkova and V. Nikitenko, which frame the study's interdisciplinary approach. It is argued that within the ideological and spiritual insights of the Enlightenment and through the contributions of German idealism, the role of technical creativity in human existence was identified, laying the theoretical foundations for subsequent philosophical-anthropological reflections on technical creativity. By describing how classical German philosophers understood the human being, it can be asserted that humans, as spiritual and cultural beings, realize their natural ability for self-actualization through technical creativity. In a certain sense, this enhances an optimistic view of the role of technical creativity in establishing the prerequisites for progress.

The article outlines the opportunities, openness, and optimistic attitudes of contemporary society toward the development of advanced technologies and innovations, which undoubtedly require profound philosophical reevaluation of the role of technology in human life.

Key words: technical creativity, communication, German idealism, ethics, technological, philosophical-anthropological, digital society, AI.

© The Authors(s) 2024

This is an open access article under

The Creative Commons CC BY license

Received date 10.10.2024

Accepted date 25.10.2024

Published date 10.11.2024

How to cite: Олександр, Бакуменко. Філософсько-антропологічні концептуалізації технічної творчості: від філософії німецького ідеалізму до штучного інтелекту. *Humanities studies: Collection of Scientific Papers* / Ed. V. Voronkova. Zaporizhzhia: Publishing house «Helvetica», 2024. 21 (98). P. 9–14
doi <https://doi.org/10.32782/hst-2024-21-98-01>